

บทความวิจัย

พระราชดำริสภกับสันติวิถีธุรกิจชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ในประเทศไทย: กรณีชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ จังหวัดตาก

พลตรี ดร.สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา¹

บทนำ

“...เราจะเอากฎหมายป่าสงวนฯ ไปบังคับคนที่อยู่ในป่าที่ยังไม่ได้สงวนแล้ว เพิ่งไปสงวนทีหลัง โดยขีดเส้นบนกระดาษก็ดูชอบกลอยู่ แต่เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นเมื่อขีดเส้นแล้วประชาชนที่อยู่ในนั้นก็กลายเป็นผู้ฝ่าฝืนกฎหมายไป ถ้าดูในทางกฎหมายเขาก็ฝ่าฝืน เพราะว่าตรามาเป็นกฎหมายโดยชอบธรรม แต่ว่าถ้าตามธรรมชาติใครเป็นผู้ทำผิดกฎหมายก็ผู้ที่ขีดเส้นนั่นเอง เพราะว่าบุคคลที่อยู่ในป่านั้น เขาอยู่ก่อนเขามีสิทธิในทางเป็นมนุษย์ หมายความว่าทางราชการบุกรุกบุคคล ไม่ใช่บุคคลบุกรุกบ้านเมือง...” (กระแสพระราชดำริสภบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อ 27 มิถุนายน 2516)

จากกระแสพระราชดำริฯ ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นพระเนตรที่ยาวไกลเข้าใจสภาพปัญหาของเหล่าพสกนิกรที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ และราษฎรผู้ด้อยโอกาสที่กำลังประสบปัญหาความขัดแย้งกับภาครัฐและความเหลื่อมล้ำทางสังคมของผู้ด้อยโอกาสโดยเฉพาะปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ทำกินทับซ้อนกับพื้นที่ราชการ

ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย (Ethnic Minority Groups) เป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนประการบาง เป็นปัญหาความมั่นคงมิติใหม่ โดยเฉพาะปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางสังคม การศึกษา ตลอดจนการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้เพราะกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยมักขาดโอกาสทางสังคม มักตกอยู่ในสภาพของ “คนชายขอบ”

ซึ่งเป็นผลจากความไม่สมดุลทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา ปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยให้เกิดทัศนคติและความสำนึกความเป็นชาติพันธุ์ของตนที่แตกต่างในการอยู่ร่วมกับชนกลุ่มใหญ่ และอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในหลายมิติ

โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการแย่งทรัพยากรนั้น เป็นการแย่งชิงที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกินและอำนาจในการจัดการป่าไม้ เป็นการละเมิดสิทธิโดยผ่านกระบวนการทางกฎหมาย ตัวอย่างเช่น การประกาศเป็นเขตป่าสงวน อุทยานแห่งชาติ เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าที่ทำกิน ที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน เมื่อมีการประกาศกฎหมายเหล่านี้ กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าส่วนใหญ่ได้กลายเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในป่าอย่างผิดกฎหมายไปทั้งๆ ที่ได้เคยอยู่อาศัยและตั้งถิ่นฐานทำมาหากินมาก่อนที่รัฐจะประกาศกฎหมาย ผลที่ตามมาคือ การถูกอพยพ หรือถูกจำกัดพัฒนาและถูกข่มขู่จากทางเจ้าหน้าที่รัฐที่อาจไม่เป็นธรรมในสังคม

ปรากฏการณ์ดังกล่าวมักเกิดขึ้นบ่อยครั้งกับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยชาวเขาในประเทศไทย และมีแนวโน้มว่าจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ผลของการอพยพทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าไร้ที่อยู่อาศัยไร้ที่ดินทำกิน ถูกจำกัดสิทธิถูกคุกคาม การเข้ามาอยู่ในพื้นที่ราบ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้สูญเสียวิถีชีวิตดั้งเดิม ทั้งประเพณีและวัฒนธรรมความเป็นเผ่าพันธุ์และระบบสังคมดั้งเดิมถูกทำลาย ทำให้ศักยภาพของชุมชนอ่อนแอลงจนไม่สามารถดูแลพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ แก่กลุ่ม

¹กรรมการบริหาร สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย

ชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยมากมาย อาทิ การอพยพแรงงาน การติดยาเสพติด ติดโรคเอดส์ เด็กเล็ก เยาวชน และผู้หญิงไร้ที่อยู่อาศัย ขาดอาหาร ขาดคนดูแลเนื่องจากผู้นำครอบครัวถูกทางการจับกุมติดคุก เยาวชนชนเผ่าจำนวนมากถูกระบบใหญ่กลืนกินหลงลืมวิถีชีวิตดั้งเดิมจนไม่สามารถสืบทอดเจตนารมณ์บรรพบุรุษได้ ในอนาคตวัฒนธรรมและเอกลักษณ์เหล่านี้อาจจะสูญสิ้นไปเนื่องจากกระแสการครอบงำจากอิทธิพลภายนอกที่เข้มแข็งกว่า

ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ (ลาหู่) จังหวัดตาก มีจำนวนประชากร 1,830 คน ปัจจุบันประกอบอาชีพการเกษตรบนพื้นที่สูงในลักษณะวนเกษตร โดยเฉพาะการปลูกผักและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรชุมชนเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นจนเป็นที่รู้จักของกลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไปคือ “ตลาดมูเซอ” ซึ่งตั้งอยู่บริเวณเส้นทางจังหวัดตาก-อำเภอแม่สอด ปัจจุบันพื้นที่ตลาดดังกล่าวเป็นพื้นที่ธุรกิจชุมชนที่ได้รับความสนใจของผู้ที่ผ่านไปมา ส่งผลให้เกิดกรณีความขัดแย้งระหว่างชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอกับชาวไทยพื้นราบที่เข้าไปทำธุรกิจค้าขาย (เข้าไปใหม่) รวมทั้งปัญหาการทับซ้อนบนที่ดินของทางราชการกับชุมชนในลักษณะต่างๆ จนกลายเป็นประเด็นปัญหาความขัดแย้งไปสู่มิติต่างๆ อย่างกว้างขวาง และส่งผลกระทบต่อความรู้สึกรักของชาวไทยภูเขาชนกลุ่มชาติพันธุ์มูเซอและชาวไทยภูเขาเผ่าอื่นๆ

จากปัญหาดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าเป็นสภาพของปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ อันเป็นปัญหาความมั่นคงของชาติมิติใหม่ ที่อาจก้าวข้ามเชื่อมโยงไปสู่มิติอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความขัดแย้งธุรกิจชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอกับชาวไทยพื้นราบและองค์กรภาครัฐ เนื่องจากบริบทวิถีชีวิตและธุรกิจชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ บทความวิชาการนี้ จึงนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอ และแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งธุรกิจชุมชนแบบสันติวิธีต่อไป

สาเหตุความขัดแย้งจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม

ความขัดแย้งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ที่เกิดจากความต้องการของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคลเพื่ออำนาจและผลประโยชน์ที่ต้องการ ความขัดแย้งที่เกิดจากความเหลื่อมล้ำทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

การศึกษา ที่ชาติธรรมาภิบาลของรัฐ เจ้าหน้าที่รัฐ จะนำไปสู่สำนึกทางชาติพันธุ์ชนเผ่า โดยสามารถขยายขอบเขตจากมิติหนึ่งสู่อีกมิติหนึ่งได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง

ปัญหาชนกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยกำลังเป็นปัญหาของสังคมโลก โดยเฉพาะกระแสการเรียกร้องการปกครองตนเองมากขึ้น ทั้งนี้เพราะชนกลุ่มน้อยมีความเป็นชาติพันธุ์ เชื้อชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ศักดิ์ศรี ความเชื่อ ลัทธิ ศาสนา ประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และค่านิยมของตน นอกจากนี้ ชนกลุ่มน้อยยังต้องอยู่ร่วมกับชนกลุ่มใหญ่ หรือกับชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์อื่นๆ จึงมักก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในการอยู่ร่วมกันและนำมาซึ่งปัญหาต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาเหล่านี้มักเป็นปัญหาที่สะสมมาเป็นระยะเวลายาวนาน สาเหตุประการหนึ่งคือ เป็นผลจากการกระทำของชนกลุ่มใหญ่ โดยเฉพาะการเลือกปฏิบัติและการกีดกัน (Prejudice and Discrimination) ตลอดจนความไม่สมดุลทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการขาดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การศึกษาและประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาของผู้เขียนพบว่า องค์ความรู้ใหม่ของสันติวิธีธุรกิจชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นความขัดแย้งของ 3 ฝ่ายที่มีความทับซ้อนของปัญหา ประกอบด้วย

1. ความขัดแย้งระหว่างชนเผ่าพื้นที่กับกลุ่มชาติพันธุ์นอกพื้นที่ และระบบราชการ โดยปัจจัยความขัดแย้งจะประกอบด้วย (ก) กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย (ข) ความมีธรรมาภิบาล ความเข้าใจวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ชุมชน ของเจ้าหน้าที่รัฐ และ (ค) การเปลี่ยนแปลงบริบทสังคมและสภาพแวดล้อม
2. เป็นความขัดแย้งข้ามมิติ ระหว่างมิติเชิงธุรกิจสู่มิติการเมืองการปกครอง และความเหลื่อมล้ำทางชาติพันธุ์ที่ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนต้องบริหารจัดการร่วมกัน และ
3. แนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และการอยู่ร่วมกันของคนต่างวัฒนธรรม

เนื่องจากการแพร่กระจายวัฒนธรรมและการสังสรรค์ทางวัฒนธรรมอาจสร้างความขัดแย้ง หากสมาชิกในกลุ่มไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน โดยปกติกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และภาษาพูดร่วมกันมักจะไม่มีความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อมีการปะทะสังสรรค์ของ

วัฒนธรรมที่ต่างกัน การปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมนี้เกิดจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งหรือทั้งสองชุด ทั้งนี้อาจเกิดจากสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 ความขัดแย้งระหว่างชนกลุ่มใหญ่กับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย ที่เกิดจากช่องว่าง โครงสร้างทางสังคมและธรรมาภิบาล จะนำไปสู่การเรียกร้องสิทธิ ผลประโยชน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยอย่างกว้างขวาง

สมมติฐานที่ 2 ความเหลื่อมล้ำทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา จะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย เกิดสำนึกความเป็นชาติพันธุ์ของตนเองมากขึ้น และสำนึกในความเป็นพลเมืองของชาติน้อยลง และจะเกิดการรวมตัวเพื่อปกป้องประโยชน์ของตน

สมมติฐานที่ 3 ความขัดแย้งที่เกิดจากธรรมาภิบาลของรัฐ จะเป็นสาเหตุให้กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยของแต่ละประเทศหาทางออกร่วมกัน และเกิดปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพื่อปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ร่วมกันผ่านองค์กรทางชาติพันธุ์ องค์กรสิทธิมนุษยชน องค์กรภาคเอกชนระหว่างประเทศ

สมมติฐานที่ 4 ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและการศึกษาจะนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล สังคมชุมชนระหว่างประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

กรณีที่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์มีสูง เพราะสังคมวัฒนธรรมขัดแย้งกัน การปรับรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกันไม่เกิดขึ้น ปัญหาเรื่องความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์ เกิดจากการที่แต่ละฝ่ายพยายามรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนและไม่ยอมรับวัฒนธรรมของสังคมข้างเคียง หรือถ้าความขัดแย้งเกิดจากกรณีของการช่วงชิงอำนาจ ความสัมพันธ์อยู่ในลักษณะศัตรูหรือคู่ปรับ เกิดสงครามช่วงชิงพื้นที่หรือผู้คน ข้อมูลในประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นตัวอย่างของความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีสังคมวัฒนธรรมภาษาพูดต่างกันอยู่เป็นประจำ ในกรณีที่มีความขัดแย้งทางวัฒนธรรมรุนแรง อาจเกิดเป็นขบวนการต่อต้าน เช่น ขบวนการแยกดินแดนหรือขบวนการก่อการร้าย เป็นต้น

แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างวัฒนธรรม

ยุคสังคมโลกาภิวัตน์ ความขัดแย้งของคนต่างวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ภาครัฐต้องปรับโครงสร้างทางสังคม

ให้สมดุล มีธรรมาภิบาลในการอยู่ร่วมกัน ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระราชดำริฯ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ยึดหลักรัฐศาสตร์แนวพุทธ ขยายฐานนวัตกรรมองค์ความรู้สู่การประยุกต์ใช้ได้จริง อย่างไรก็ตาม แก่นแนวคิดของการอยู่ร่วมกันของคนต่างวัฒนธรรมที่จะเกิดขึ้นได้อย่างสันติวิธี ควรเป็นการอยู่ร่วมกันอย่างมีเอกภาพบนความหลากหลายวัฒนธรรม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ “การอยู่ร่วมกันภายใต้ความเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม โดยไม่มีเส้นแบ่งชั้นความเป็นชาติพันธุ์ แต่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของชนเผ่า ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคทางสังคมและกฎหมาย มีความยุติธรรม สร้างความเชื่อมั่น ขจัดความหวาดระแวงต่อกัน ปราศจากการดูถูกเหยียดหยาม คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รู้รักสามัคคี ให้อภัยต่อกันในฐานะเพื่อนร่วมชาติ ขจัดปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี และกระทำโดยมี ทาน ศีล สมาธิ และปัญญา ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจ ความมีบรรทัดฐานในการปฏิบัติเดียวกัน มีการกระทำอย่างเป็นเครือข่าย สร้างผู้นำชุมชน ผู้นำครอบครัวของชนเผ่า และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน”

ทาน หมายถึง การให้ ให้ความเข้าใจในความแตกต่างและธรรมชาติของมนุษย์ในการอยู่ร่วมกัน การให้อภัยซึ่งกันและกันในเรื่องที่ผิดพลาด ให้ความเคารพในความเป็นมนุษย์ในฐานะเพื่อนร่วมชาติ

ศีล หมายถึง การอยู่ภายใต้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และบรรทัดฐานเดียวกันอย่างเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ

สมาธิ หมายถึง มีความเชื่อมั่น มั่นคง ไม่หวาดระแวงต่อกัน มีสติต่อการรับรู้และการอยู่ร่วมกัน

ปัญญา หมายถึง การใช้ความรู้ในเชิงประจักษ์ภายใต้ข้อเท็จจริงที่ชัดเจน โปร่งใส มีเหตุผลผลของการแก้ไขปัญหาและพร้อมได้รับการตรวจสอบและให้อภัยต่อกัน

โดยสรุป แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างวัฒนธรรมสามารถเกิดขึ้นได้จากสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 ภายใต้กระแสยุคโลกาภิวัตน์ จะนำไปสู่ปัญหาความสมดุลเชิงโครงสร้างทางสังคมและความขัดแย้งทุกรูปแบบ การน้อมนำพระราชดำริฯและหลักอริยสัจ 4 มาประยุกต์ใช้ของรัฐจะลดช่องว่างการอยู่ร่วมกันภายใต้หลักธรรมาภิบาล

สมมติฐานที่ 2 การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์จะปรากฏอยู่ทั่วไปในสังคมชุมชนระหว่างประเทศ รัฐจึงมีหน้าที่ปกป้อง สนับสนุน การดำเนินกิจกรรมภาคเอกชน ภาคประชาชนของตน เพื่อลดช่องว่างการอยู่ร่วมกัน

สมมติฐานที่ 3 ความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐต่อรัฐภายใต้หลักรัฐศาสตร์แนวพุทธ และพระราชดำริฯ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” จะเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนบนองค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียงและความมั่นคงระหว่างกัน

แนวคิดดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การทำให้คนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมสามารถอยู่ร่วมกันและเกิดความสำนึกในความเป็นพวกเดียวกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อ ประวัติศาสตร์ ทัศนคติ เอกลักษณ์ ค่านิยม การศึกษา ฯลฯ และอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกันอย่างสันติ ประการที่สำคัญคือ การสร้างความเชื่อมั่น ขจัดความหวาดระแวงต่อกัน ตลอดจนการตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรมนั่นเอง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากที่ได้กล่าวมา ส่วนงานราชการต่างๆ ควรพิจารณานำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ เพื่อประโยชน์สาธารณะ และเพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ ตัวอย่างเช่น

1. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงศึกษาธิการ ควรทำการศึกษาและพิจารณาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม โดยอาจพิจารณาจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการเชิงบูรณาการเพื่อปฏิบัติงาน (เฉพาะกิจ) ร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและเสริมสร้างนวัตกรรมเศรษฐกิจชุมชน และลดช่องว่างการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อความมั่นคงเศรษฐกิจชุมชนเชิงพื้นที่สู่ประชาคมอาเซียน

2. รัฐบาลควรนำไปพิจารณาทบทวน พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง และลดช่องว่างทางสังคม ระหว่างอุทยานแห่งชาติกับชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวไทยภูเขา กลุ่มชาติพันธุ์กับพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และเขตพื้นที่ป่าสงวนฯ ยังคงปรากฏอยู่หลายพื้นที่

3. ในทางปฏิบัติ หน่วยราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ความขัดแย้ง สามารถนำไปศึกษาและพิจารณาปรับใช้ประโยชน์ เช่น ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช องค์การบริหารส่วนตำบลด่านละเมา อำเภอแม่สลอด จังหวัดตาก กองทัพภาคที่ 3 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ความขัดแย้งสามารถนำไปพิจารณาใช้ประโยชน์ในเชิงยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ การเสริมสร้างความมั่นคงเชิงพื้นที่

4. ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยที่กำลังเป็นปัญหาสังคมโลก ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเชื่อมโยงสลับซับซ้อนสามารถนำไปสู่ปัญหามิติอื่นๆ ได้อย่างกว้างขวางโดยเฉพาะปัญหาความมั่นคงของชาติในด้านต่างๆ รวมทั้งความมั่นคงของมนุษย์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม จึงเห็นควรนำไปพิจารณาให้ความรู้กับชุมชน ข้าราชการที่เกี่ยวข้องบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพราะประเทศไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ย่อมมีทั้งข้อดีและความเสี่ยงในการบริหารจัดการความขัดแย้งและการอยู่ร่วมกันของคนในชาติ

นอกจากนี้ ในเชิงวิชาการ แนวคิดนี้เป็นเพียงตัวแบบหนึ่งของปัญหาความขัดแย้งที่สังคมในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) แต่ละท้องถิ่น แต่ละประเทศจะต้องพบกับปัญหาสังคมชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งที่เป็นประชากรของรัฐและประชากรจากประเทศต่างๆ เข้ามาอยู่ในพื้นที่และมักจะเกิดความขัดแย้ง ระหว่างชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ประเทศปลายทาง แต่จะนำไปสู่การปกป้องสิทธิของพลเมืองระหว่างรัฐ จึงสามารถนำไปพิจารณาใช้เป็นพื้นฐานในการต่อยอดองค์ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

หมายเหตุ ชาวไทยภูเขาและกลุ่มชาติพันธุ์ไทยแต่ละท้องถิ่นจะเป็นรากฐานของความมั่นคงเชิงพื้นที่ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ประการสำคัญจะทำหน้าที่ปกป้องท้องถิ่นและเปรียบเสมือนยามแจ้งเหตุที่ทำหน้าที่ระงับภัยและเป็นกันชน (Buffer) ในพื้นที่เพื่อความมั่นคงของชาติ ที่ทุกฝ่ายจะต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนไม่ให้ละทิ้งถิ่นฐาน ภาครัฐและข้าราชการควรมีทัศนคติเชิงบวก อย่าหวาดระแวงว่า “เป็นคนต่างวัฒนธรรม เพราะเขาเหล่านั้นก็คือคนไทยที่จะระงับภัยให้กับบ้านเมืองที่สำคัญเช่นกัน”

เอกสารอ้างอิง

- กระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2516). [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 10 พฤษภาคม 2558. จาก <http://guru.http://guru.sanook.com/4470>
- ชัยวัฒน์ ธีระพันธ์. (2542). ทฤษฎีไร้ระเบียบ (Chaos Theory) กับทางแพร่งของสังคม สยาม.กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิปัญญา. ภาควิชาศึกษาศาสตร์ด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ. [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 22 มิถุนายน 2559. จาก <https://sites.com/site/30313panisa/3-khwam-pen-ma-laea-sara-sakhay-khxng-ptiyya-sakl-wa-dwysiththi-mnu-s-chn-haeng-shprachachati>
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ฉบับที่12). กองแผนงาน. [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 10 พฤษภาคม 2558. จาก planning2.mju.ac.th/wtms_documntDownload.aspx?id=MjM3ODk=
- แผนแม่บทการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย (พ.ศ.2558-2560). [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 10 พฤษภาคม 2558. จาก www.chatipan.dsdw.go.th/pdf/F001.pdf
- รัฐธรรมนูญ 2550 มาตรา 66 - 67. [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 22 มิถุนายน 2559. จาก livinginthailand.com. www.livinginthailand.com/cons-03-12.html ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ), [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 22 มิถุนายน 2559. จาก DullohBlog/www.dulloh.com > Features
- สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา. (2550). ชนกลุ่มน้อยชาวไทยผูกพันกับความมั่นคงของชาติ: กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ม้ง. ดุษฎีนิพนธ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (รัฐศาสตร์).
- สุภางค์ จันทวานิช. (2554). ทฤษฎีสังคมวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จี.พี.พี. (1991) จำกัด.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2556). โลกเปลี่ยน ไทยปรับ. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯธุรกิจ.
- Kotler, P. (2003). Marketing Management .11th. ed. New Jersey: Prentice-Hall. Inc.
- Murphy Colleen. (2010,pp.1-37). A Moral Theory of political Reconciliation. University of Illinois at Urbana-illinois.edu.
- Rosenau. (1969,pp.1-56). Linkage politics. New York: The Free Press.